

Planuri de evacuare

Ciprian Mureșan

Corneliu Baba, Victor Ciato, Sorin Dumitrescu, Eugen Gâscă, Tibor Kádár

Colecții de modele de ghips și desene din școli clujene

Copierea reprezintă o metodă care străbate istoria artei, aflându-se permanent în relație strânsă cu memoria individuală și colectivă. Deoarece avem informații despre practica copierii artei egiptene doar prin multiple transmițeri, se poate pune întrebarea dacă corpul unui sfinx modelat într-un atelier ascuns de provincie a avut ca model copiile necunoscute ale uriașului monument al necropolei din Giza sau, mai degrabă, pisicile din jurul atelierului pietrarilor noștri necunoscuți. Oricum ar fi fost, memoria reprezintă, cu certitudine, legătura de neocolit dintre original și copie.

Cultura noastră iudeo-creștină cu rădăcini greco-romane s-a definit timp de milenii prin imperativul transmițerii tradițiilor. Pe de o parte, expoziția examinează complexitatea relației transmițerii tradiției, aducând sub ochii publicului colecții școlare (modele din ghips, desene de elevi realizate după model), care exemplifică modul în care se raporta la tradiție societatea europeană, prin intermediul educației, la cumpăna dintre secolele al XIX-lea și al XX-lea. Pe de altă parte, sunt expuse opere de artă care semnalează raportările în permanentă schimbare ale artiștilor moderni și contemporani la moștenirea artistică.

Expoziția prezintă așadar atitudini definitorii, de la dorința redării perfecte a patrimoniului artistic, până la refuzarea severității raportării la modele. În multe cazuri, exponatele au legătură cu orașul Cluj, însă ele exprimă un fenomen mai larg, ilustrând fidel modul în care s-a transformat raportarea europenilor la trecut.

Transmiterea tradițiilor este deopotrivă prezentă și în arta laică, și în cea sacră. Cărțile ilustrate cu modele și modelele din ghips sunt mărturii ale urmării stricte ale tradițiilor laice, în timp ce limitările iconografice defineau cadrele reprezentărilor religioase atât în apus, cât și la răsărit. Aceste modele iconografice au intrat uneori în mod programatic în practica artistică a unor artiști moderni (Eugen Gâscă) sau contemporani (Sorin Dumitrescu). Eugen Gâscă (1908-1989)

a realizat o operă modernă profund spiritualizată încă începând cu anii 1930, raportându-se la iconografia catolică. Prin urmărirea intransigentă a reprezentărilor canonice ortodoxe, Sorin Dumitrescu (1946), reprezentant de seamă al curentului neo-ortodox, se străduiește să ofere actualitate tradiției.

Prin ieșirile ei din tradiție, practica artistică neo-avangardistă nu doar că nu a putut să nege modelele, dar exemplele clujene expuse par să sublinieze că, tocmai în acest punct al Europei de Est, drumul de ieșire din socialismul realist către neo-avangardă trecea exact prin copierea programatică a operelor avangardei istorice. Kádár Tibor (1919–1962), profesor legendar al Institutului de Arte Plastice din Cluj, copia în 1959 compozițiile lui Picasso, Chagall sau Léger din albumele aflate încă pe index în biblioteca institutului. Studentul său, Victor Ciato (1938) realiza în 1964 o serie întreagă de desene după sculpturile lui Henry Moore, urmând să realizeze noi proiecte de sculpturi prin preluarea limbajului lui Moore.

Ciprian Mureșan (1977), reprezentant important al artei contemporane românești, și-a creat un întreg demers conceptual din raportarea la patrimoniul artistic. Special pentru expoziția noastră, artistul a realizat o serie de lucrări în care a modelat din amintire unele sculpturi aflate în expoziția permanentă a Muzeului de Artă Cluj. Metoda lui amintește de modul în care, prin recitarea greșită din memorie, prin uzarea textelor în urma copierilor greșite succesiv, prin traduceri mot-à-mot, prin transcrierile greșite cu voie sau fără voie, transmiterea tradiției devine la fel de imperfectă și accidentală ca orice altă operă umană.

Aducerea aminte nu servește doar la ținerea în viață a trecutului, ci și la îndepărtarea de acesta: reîntoarcerea la izvor este adesea plină de umilință, alteori însă – după cum ne sugerează deseori operele moderne și contemporane – este devastator de rebelă, evacuând prin copiere spațiul pentru a face loc viitorului.

Curatori: Miklós Székely, Sebestyén Székely

Asistenți curatori: Ágota Portik Blénessy, Hunor Vécsei

Comunicare: Theia Golea

Parteneri: Liceul Teoretic “Apáczai Csere János”, Liceul Teoretic “Báthory István”, Colegiul Unitarian “János Zsigmond”